

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 860/2563

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด โจทก์ บริษัท อ. กับพวก จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.ก.การประมง พ.ศ. 2558 มาตรา 81

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสามตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558 มาตรา 5, 81 (5), 152 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 จำเลยทั้งสามให้การปฏิเสธ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสามมีความผิดตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558 มาตรา 81 (5), 152 วรรคสี่ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 ให้ปรับคนละ 2,000,000 บาท หากไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามมาตรา 29, 30 แต่ทั้งนี้ให้กักขังเกินกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 2 ปี จำเลยทั้งสามอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์แผนกคดีสิ่งแวดล้อมพิพากษากลับ ให้ยกฟ้อง โจทก์ฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีสิ่งแวดล้อมวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้เถียงกันในชั้นนี้ฟังเป็นยุติได้ว่า จำเลยที่ 1 จดทะเบียนนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด มีจำเลยที่ 2 และที่ 3 เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทน จำเลยที่ 1 เป็นเจ้าของเรือประมงชื่อ อ. ขนาด 721 ตันกรอส จำเลยที่ 2 และที่ 3 กรรมการผู้มีอำนาจของจำเลยที่ 1 มอบอำนาจให้นายภาณุวัฒน์ เป็นผู้ดำเนินการเรื่องการทำประมงในทะเลหลวงกับกรมประมงแทน โดยเรือประมง อ. ออกจากท่าเทียบเรือไปทำการประมงพาณิชย์นอกน่านน้ำในมหาสมุทรอินเดียเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2558 โดยก่อนเรือประมง อ. ออกจากท่าเรือไปทำการประมงนอกน่านน้ำได้ผ่านการตรวจจากหน่วยงานศุลกากร ตรวจคนเข้าเมือง และกรมเจ้าท่าตามรายการเกี่ยวกับพาหนะ บัญชีคนประจำพาหนะ และใบอนุญาตเรือออกจากท่า ต่อมาหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ออกคำสั่งที่ 10/2558 เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ประกาศราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2558 จัดตั้งศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย เรียกโดยย่อว่า ศปมผ. ขึ้น เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2558 มีการประชุมย่อยของศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) และสำนักเลขาธิการศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ได้มีหนังสือแจ้งข้อสรุปไปถึงนายกสมาคมการประมงนอกน่านน้ำไทยว่า เรือประมงนอกน่านน้ำที่ผ่านการตรวจก่อนออกเรือจากศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก (PIPO) หรือจากหน่วยงานที่รับผิดชอบก่อนการจัดตั้งศูนย์ PIPO อย่างถูกต้อง ที่ออกไปทำการประมงยังไม่ถึงเวลา 1 ปี (นับถึงวันที่ 15 มกราคม 2559) จะได้รับการอนุโลมไม่ต้องกลับเข้ามารับการตรวจ และเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2558 อธิบดีกรมประมงได้ออกประกาศกรมประมง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาการกลับเข้าท่าเทียบเรือประมงของเรือประมงพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2558 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 81 (5) แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 29 ธันวาคม 2558 ครอบคลุมที่เจ้าของหรือผู้ควบคุมเรือประมงที่มีขนาดตั้งแต่สามสิบตันกรอสขึ้นไป ซึ่งออกไปทำการประมงพาณิชย์นอกน่านน้ำไทย ในขณะที่ประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับ นำเรือกลับเข้าท่าเทียบเรือประมงภายในสามสิบวัน กล่าวคือภายในวันที่ 27 มกราคม 2559 เรือประมง อ. กลับเข้าเทียบท่าเรือประมงจังหวัดสมุทรสาคร โดยแจ้งต่อศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออกในวันที่ 7 มีนาคม 2559 มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า จำเลยทั้งสามกระทำความผิดตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นหรือไม่

เห็นว่า ขณะเรือ อ. ของจำเลยทั้งสามออกจากท่าเทียบเรือไปทำการประมงพาณิชย์นอกน่านน้ำในมหาสมุทรอินเดีย เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2558 ได้ผ่านการตรวจจากหน่วยงานศุลกากร ตรวจคนเข้าเมือง และกรมเจ้าท่าถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมายทุกประการ โดยอธิบดีกรมประมงได้ออกหนังสือรับรองให้เรือ อ. ออกไปทำการประมงในทะเลหลวงได้ตั้งแต่วันที่ 9 มกราคม 2558 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2558 ซึ่งขณะนั้นยังไม่มีการจัดตั้งศูนย์ PIPO แต่ศูนย์ดังกล่าวเพิ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2558 หลังจากนั้น วันที่ 25 ธันวาคม 2558 อธิบดีกรมประมงจึงออกประกาศ ฯ โดยข้อ 1 วรรคหนึ่ง กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ควบคุมเรือประมงที่มีขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอสขึ้นไป ซึ่งออกไปทำการประมงพาณิชย์ในทะเลนอกน่านน้ำไทยในขณะที่ประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับ (วันที่ 29 ธันวาคม 2558) นำเรือประมงกลับเข้าท่าเทียบเรือประมงภายใน 30 วัน โดยในวรรคสองมิให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับเจ้าของหรือผู้ควบคุมเรือประมงที่ไปทำการประมงพาณิชย์ในทะเลนอกน่านน้ำไทยก่อนวันที่ประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับ ที่ได้แจ้งการออกจากท่าเทียบเรือประมงต่อศูนย์ PIPO ไว้ไม่เกินระยะเวลา 365 วัน นับแต่วันแจ้ง ซึ่งประกาศดังกล่าวเป็นมาตรการในการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU Fishing) ตามข้อเสนอของคณะผู้แทนสหภาพยุโรป ที่เสนอว่า ประเทศไทยจะต้องทำการตรวจเรือประมงนอกน่านน้ำไทยทุกลำ ดังนั้น ประกาศกรมประมงจึงเป็นแนวปฏิบัติใหม่ที่ออกมาช่วงรอยต่อของการเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติของผู้ประกอบการอาชีพทำเรือประมงพาณิชย์ ส่งผลให้เกิดปัญหาในการตีความเกี่ยวกับกรณีเรือประมงที่มีขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอสขึ้นไป ซึ่งได้ออกไปทำการประมงพาณิชย์ในทะเลนอกน่านน้ำไทยอยู่ก่อนวันที่ประกาศฉบับนี้ใช้บังคับว่า จะต้องกลับเข้าท่าเทียบเรือประมงภายใน 30 วัน ตามข้อ 1 วรรคหนึ่ง หรือเป็นกรณีเข้าข่ายยกเว้นตามข้อ 1 วรรคสอง ของประกาศดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2558 ศูนย์ ศปมผ. จึงมีการประชุมย่อยเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกรณีที่ยังคงมีเรือประมงอีกจำนวนหนึ่งซึ่งยังทำการประมงในมหาสมุทรอินเดียต่อไป โดยไม่มีการแจ้งกำหนดเดินทางกลับมารับการตรวจ ผลการประชุมย่อยได้มีข้อสรุปว่า เรือประมงนอกน่านน้ำที่ผ่านการตรวจจากหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างถูกต้องก่อนการจัดตั้งศูนย์ PIPO และออกไปทำการประมงยังไม่ถึงเวลา 1 ปี จะได้รับการอนุโลมให้ไม่ต้องกลับเข้ามารับการตรวจจากศูนย์ PIPO ซึ่งหัวหน้าสำนักงานเลขาธิการ ศปมผ. ได้มีหนังสือแจ้งผลการประชุมย่อยดังกล่าวไปให้นายกสมาคมการประมงนอกน่านน้ำไทยทราบ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้ประกอบการรับทราบ แม้โจทก์กล่าวอ้างว่า เอกสารฉบับนี้ไม่มีผลตามกฎหมาย แต่ก็เป็นการออกโดยหน่วยราชการผู้รับผิดชอบ อีกทั้งมีการประชาสัมพันธ์แจ้งผ่านไปยังนายกสมาคมประมงนอกน่านน้ำไทย ซึ่งในข้อนี้นายอภิสิทธิ์ นายกสมาคมการประมงนอกน่านน้ำไทย พยานจำเลยทั้งสามเบิกความว่า ในวันดังกล่าวพยานได้เข้าร่วมประชุมด้วย โดยมีเสนานิการทหารเรือเป็นประธาน และประธานในที่ประชุมได้แจ้งให้ทราบว่า เรือที่ออกไปทำการประมงยังไม่ถึง 1 ปี ได้รับการอนุโลมให้ยังไม่ต้องกลับเข้าท่าเทียบเรือ ซึ่งสอดคล้องกับคำเบิกความของจำเลยที่ 3 ที่เข้าใจว่า กรณีของเรือ อ. ยังไม่ต้องกลับเข้าท่าเทียบเรือ จึงนำเรือดังกล่าวเข้าจอดเทียบท่าที่จังหวัดสมุทรสาคร เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2559 ซึ่งเมื่อ้นระยะเวลาตั้งแต่วันนำเรือออกจากท่าเทียบเรือไปทำการประมง ในวันที่ 20 มีนาคม 2558 ยังไม่พ้นกำหนด 1 ปี แม้ตามหนังสืออนุโลมของศูนย์ ศปมผ. จะระบุไว้ในวงเล็บทำนองว่า อนุโลมให้ถึงวันที่ 15 มกราคม 2559 แต่ได้ความจากทางนำสืบของโจทก์ว่า อธิบดีกรมประมงอนุญาตให้เรือ อ. ออกไปทำการประมงได้ถึงวันที่ 10 กันยายน 2559 ดังนั้น ตามพฤติการณ์แห่งคดีย่อมมีเหตุผลทำให้จำเลยทั้ง

สามเข้าใจว่า การนำเรือเข้าจอดเทียบท่าเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2559 ยังอยู่ในกำหนดระยะเวลา 1 ปี ตามที่ได้รับการอนุโลมจากศูนย์ ศปมผ. ประกอบกับข้อเท็จจริงได้ความว่า เรือประมงของจำเลยทั้งสามเป็นเรือขนาดใหญ่ถึง 721 ตันกรอส การนำเรือออกไปทำการประมงและนำกลับเข้าท่าเทียบเรือต้องมีการแจ้งต่อทางราชการเป็นหลักฐานทุกครั้ง อีกทั้งมีกำหนดระยะเวลากำกับไว้ อย่างชัดเจน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้ การฝ่าฝืนดังกล่าวมีโทษปรับตามพระราชกำหนดห้ามการประมง พ.ศ.2558 มาตรา 152 วรรคสี่ สูงถึง 2,000,000 บาท จึงไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จำเลยทั้งสามจะจงใจฝ่าฝืนกฎหมายด้วยการนำเรือเข้า ท่าเทียบเรือเกินกำหนดเวลาตามประกาศกรมประมง ตามรูปคดีมีเหตุให้น่าเชื่อว่า จำเลยทั้งสามเข้าใจโดยสุจริตว่า ได้รับการอนุโลมให้นำเรือกลับเข้าท่าเทียบเรือประมงได้ภายใน 1 ปี นับแต่วันที่นำเรือออกไปทำการประมง ดังนี้ ย่อมถือว่าจำเลยทั้งสามขาดเจตนาในการกระทำความผิดฐานไม่นำเรือเข้าท่าเทียบเรือประมงภายในกำหนดเวลาตามฟ้อง ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์มานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

องค์คณะ

พิชัย เพ็งผ่อง · ธงชัย เสนามนตรี · กษิดิศ มงคลศิริภัทรา

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/860/2563>